

YHTEISKUNTA ON "ALL RIGHT"

Oli hämärä lokakuun aamu, kello vähän yli viiden. Taivas oli vielä pilvinen ja metsä kohisten huojui yöllisen sateen jälkeen. Lehdet oli kellastuneet ja maahan varisivat.

Pientä metsäpolkua kulki kaksi miestä. Edellä jäykkäpiirteinen vahvarakenteinen mies, olallaan kaarentuva saha, joka notkui tahdissa hänen käydessään. Jälempänä häntä seurasi mies puoli juoksussa, huohottaen, koittaessaan seurata edellisen pitkiä harppauksia, aina tavan takaa pyyhkien hikeä otsaltaan takkinsa hihaan, joka jo oli märkä kastuneesta vesakosta. Kalpeat kasvat, jotka olivat punehtuneet raittiista aamuilmasta, värähtelivät, otsalla synkkä pilvi, joka näytti häntä alinomiaa painostavan, nekin vapaat väliajat jotku hän sai nauttia yskäkohtauksiltaan.

Nämä miehet olivat kaksi halko-toveria, jotka vähän yösydän'tä levähdeltyään kämpällä olivat taas lähteneet uusiin päivän ponnistuksiin, kohden Amerikan aarniometsää, jota ei koskaan ole ihmiskäsi liikuttanut. Metsään päästyään kävivät kohta pyökkipuun kimppuun kovilla, työssä kovettuneilla voimillaan. Vähän aikaa sahattuaan kaatui jyristen tuo taivasta kuroitteleva jättiläispuu.

"Ahtaalta se tuntuu ilma taas tänä aamuna", virkkoi pienempi miehistä, joka taasen huohottain ja katse tylsästi käännetyinä toverinsa riisui pois päällyspaitaa höyryävästä seljästään.

"Nyt jo, näin aamulla?" tokasi hänen toverinsa, luoden ynsään katseen häneen. "Vedellään menemään vaau, ei nää puut itsestään katkeile, niinkuin te laiskat sosialistit haudotte ajatuk-sia pääkopissanne."

Nämä miehet, ollen eri katsantokannoilla, olivat kuitenkin työtovereita, olivat siitä huolimatta tehneet työtä yhdessä toista vuotta, vaan viime aikoina olivat heidän välinsä ruvenneet kärjistyään. Tuota raakaainetta olivat he muodostaneet konetun tavoin, josta konppania oli hyötynyt kahdeksankymmentä prosenttia. — sellaisen voiton heidän työnsä tuloksista! Tuo pienempi miehistä oli sen asian jo aikoja sitten harkinnut ja hän koetti puhua siitä toverilleen. Se oli turhaa. Äkäisen sonnin tavoin hän mörähteli sellaisia puheita kuullessaan.

“Huomenna en tahdo tulla enää kanssasi työhön; olen jo kyllin kauvan koettanut auttaa sinua, vaan kun sinäkin rupeat aina päivä päivältä kääntymään tuohon saatanan oppiin, hyljään minä sinut. Onko sinussa miestä vastaamaan viimeisellä tuomilla puolestaui houkutellessasi minut vielä siihen? Kunna sentään kun viitsitkin. Yhteiskunta on kyllin hyvä suojelemaan meitä, kun me vaan olemme miehiä puolestamme.”

Yhteiskuntaan hän aina viimeksi tarttui puoltaakseen “miehipidettään”.

Tästä jokapäiväisestä riidasta huolimatta tekivät miehet edelleenkin työtä yhdessä. Tuon heikomman, joka ei ollut saanut luonnolta niin paljon voimia, täytyi kärsiä, saadakseen täydentää ne elämänehdot jotka kuului vatsan täyttämiseen, ynnä kahdelle lapselleen, jotka oli hoidettavana Suomessa äidin kuoltua. “Salu”, joksi häntä nimittivät, oli yksi noita köyhiä siirtolaisia, joita täällä kaikkialla vilisee. Hänkin oli sanonut hyvästit hellälle vaimolleen ja kahdelle lapselleen. Avioliittoon menetyään oli Salu heikentänyt itseään liiallisella työnteolla. Elämän ehtojen täyttäminen oli hänestä imenyt nuoruuden voimat. Nyt oli Salu Michiganissa eräällä metsäkämpällä, asuen yhdessä noista kasarmeista jossa kaikenlaisen likaisuuden saastuttama ilma oli jouduttanut hyvään vauhtiin hänen ennen saamansa rintataudin. Järkevänä miehenä oli hän hankkinut itsetietoisuutta kirjallisuuden ja sanomalehtien avulla. Hän olikin ainoa mies tuossa kymmeniä miehiä käsittävässä huoneustossa jolle tuli työväen lehti. Penkeillä ja pöydillä kyllä vetelehti porvarillisia häntyri-lehtiä vaikka niistä sortista, niiden böysteestä kirjoja: “Hänen haamunsa”, “Aavikon morsian”, “Metsäsissi” ym. joitten lomir

ta pistihe esiin ristikuuntonen tai pataässä merkkinä mihin jäi luku kirjan pois heittäessä.

Väsyneenä tuohon alinomaiseen kortinpelunseen, heittihe yksi ja toinen vuoteelleen hankotellen ja venytellen raajojaan, varsinkin sadepäivinä. Mielen näin yksitoikkoisella kannalla ollessa, herätti heidät eräs miehistä, joka tuijotti ulos akkunasta:

“Jumalan tähden, mikä Isolle Erkrille on tullut, kun häntä kannetaan”!

Kaikki hypähtivät ylös ihmetellen.

“Iso Erkki” oli Salun toverin nimi; mies oikea orjan malli, jolla oli voimaa ja päättäväisyyttä sekä hyvä halu “tienata” mahdollisimman paljon maksupäivien väliajat; ainoastaan maksupäivänä tahtoi hänkin “nauttia elämästä”. Hänet oli ympäristö taivuttanut laisekseen; tahdon voima ei voinut häntä pidättää. Iso Erkki tahtoi kanssa olla mukana kun “kortulla katsottiin” rahojen omistajaa, eli kuka omistaa nuo kaksikymmentä prosenttia, heidän työnsä “koko” tuloksen, josta välttämättömästi piti joku sentti riittää “virkistääkseen” työssä tylsistynyttä järkeä. — Mitä tulee Ison Erkin tietopuolisuuteen, olivat ne aivan hatarat. Sosialismia oli kuviteltu hänen aivoihinsa mitä kauheimmilla väreillä, joten hänestä ei voinut parempaa olettaakaan. Salu kyllä kärsi paljon hänen solvauksistaan, jonka tietäen Erkki käytti mitä törkeimpiä sanoja.

Salu ja Iso Erkki olivat menneet metsään aamulla perustamatta säästä mikä ulkona vallitsi. Salua pakoitti pula saada pienokaisilleen toimeentuloa, ennenkuin hän itse riutun rintataudin pakoittamana. Hän tiesi varmaan, että tuo tauti häntä ei jätä, että hän ei enää voi kauvan kamppailla sitä vastaan. Erkkiä pakotti himojensa täyttäminen, jota ei suinkaan saa tyydytetyksi ilman rahaa. Jo aikoja sitte oli hän heittänyt ajatukset vanhaan asioista, joten hänestä ei tiedetty jos hän on missään tekemisissä muitten kuin itsensä kanssa.

Noitten erisuuntaisten toiveiden pakoittamina toverukset kävelivät metsään, myrskyn hurjasti lyödessä lumiräntää puiden oksilta. Päivällisen jälkeen, — päivälliseksi he olivat kalvaneet jäistä leipää ja lihaa eväslaatikostaan jossa teekin oli jäätynyt — saivat he ankaran kylmän, ja alkoivat työhön entistään lujemmasti Erkki, tuumiessa itsekseen: “Yhteiskunta on “all right”.

Kun saamme taalan koortilta niin kuka muu meidän töistämme enää hyöttyy”, huitasi rajusti poikki oksaa. Se katkesikin äkkiä ja kirves, mennessä sivuttain puun runkoon, sai väärän suunnan ja ätkähti rajusti Erkin jalkaan, katkaisten sen nilkasta poikki.

Mies kaatui kalpeana maahan.

Yhteiskunta on “all right”, se suojelee työnsä uhrit. — — tuutui tuuli ivallisesti pauhaavan, pudotellen lunta puiden oksilta pyörryksissä voikkivan miehen kasvoille.

Erkki makasi viikkoja, kuuksia avuttomana, hyljättyä. Paras huolehtijansa oli entinen toverinsa, joka häinkin taudin kanssa kamppaili.

“Kyllä sentään saisi olla vähän toisin nuo työ seikat järjestyttävä; ei sitä sentään saisi työjuhtaa onnettomuuden kohdatessa niin hyljätä”, tuumi Erkki eräänä päivänä ikäänkuin itselleen vakuutukseksi, joka kuitenkin oli samalla tarkoitettu jommoisestakin anteeksipyyntöksi ja tunnustukseksi Salille. Salin sydän sykähti lämpimästä tunteesta toveriaan kohtaan.

V. Sjögren.

